

משפחות הפולחן
ואחריהם

שנה טובה ומבורכת, שנת שלום,
בריאות, שמחה
והצלחה בכל אשר תפנו

תא"ל (מיל) דוד צור
מנכ"ל המל"מ

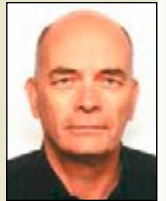
דר' צבי שטאובר
יו"ר המל"מ

ראש השנה תשע"ו

משולחן המנכ"ל תא"ל (מיל) דוד צור

למשפחות ולחברים שלום.

גיליון זה של רואים מל"מ מיוחד כולו לכנס המודיעין והיחידות המיוחדות הבינ"ל "מול פני הלא נודע - מודיעין עכשיו", הראשון מסוגו שנערך במל"מ ובכלל בישראל.

רעיון הכנס היה במחשבותינו מזה זמן עד שהבשיל והגיע לידי ביצוע בסוף יוני-תחילת יולי השנה. היה זה מיזם משותף בהובלה של המל"מ ו"ישראל דיפנס" וחברו לו משרדי החוץ והמודיעין, המטה ללוח"ר ועיריית רמת השרון. הדוברים הרבים כללו אנשי מודיעין ויחידות מיוחדות בעלי ניסיון רב ומתמשך, מהארץ ומחול"ל (כולל 3 גנרלים ירדנים בדימוס), בעלי תפקידים בכירים בעבר ובהווה, אשר ייצגו מגוון רחב של דיסציפלינות המודיעין ויחידות מיוחדות (פירוט בהמשך הגיליון).

בתחילת הכנס דיבר השר לענייני מודיעין ונעלה אותו הרצאה מלומדת של שר הביטחון שעסקה במודיעין בכל רבדיו- הטקטי, האופרטיבי והאסטרטגי. את הכנס ליוותה תערוכה של אמצעי מודיעין, ביטחון ולוח"ר, אותם הציגו, חברות ביטחוניות גדולות, בינוניות וקטנות ובלטו שם מספר מוצגים מעניינים שהוצגו לראשונה בתחום זה.

על דעת כולי עלמא הכנס והתערוכה קצרו הצלחה בלתי רגילה. כ-1200 איש מהארץ ומחול"ל נטלו בו חלק והוא עלה על כל ציפיותינו. בעינינו הייתה זאת עדות לצימאון הקיים לידע בנושאים אלה בארץ ובעולם, במסד, באקדמיה, בחברות ובארגונים העוסקים בתחום, ובציבור הרחב, אל מול איומים חדשים, הלוכשים ופושטים צורה במהירות והמהווים אתגר לא פשוט לארגוני המודיעין המדינתיים. אשר על כן, נקיים כנס מסוג זה גם בשנת העבודה הבאה. הפרטים יסוכמו בקרוב ונעדכנכם במעלה הדרך.

אנו נמצאים בפתחה של שנת ה'תשע"ו וזוהי הזדמנות עבורי לברך אתכם אישית, בשנה של התחלות חדשות, בריאות, ביטחון ושלום. "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה", ולהודות לכל המסייעים לנו מבית ומחוץ.

שנה טובה!

דודו צור

מהנעשה במל"מ

הכנס הבינ"ל למודיעין ויחידות מיוחדות: מול פני הלא נודע - מודיעין עכשיו

למעלה מאלף איש לקחו חלק בכנס הבינ"ל הראשון שהתקיים ביוזמת המל"מ, המטה ללוחמה בטרור, משרד החוץ ו"ישראל דיפנס" בגני התערוכה בתל אביב בנושא "מודיעין, טרור ויחידות מיוחדות: מול פני הלא נודע-מודיעין עכשיו".

האירוע נפתח בקוקטייל חגיגי רב משתתפים במל"מ בגלילות ב-29 ביוני 2015, בדברי ברכה של יו"ר המל"מ ד"ר צבי שטאובר וראשת העיר רמת השרון גב' שירה אבין. בהמשך הציג אלוף (מיל) עמוס גלעד את תמונת המצב במזרח התיכון והשלכותיה על הביטחון הלאומי של ישראל. ד"ר יוסי ורדי הרצה על מודלים חדשים ליצירתיות וחדשנות על בסיס ניסיונו העשיר ופעילותו רבת השנים לקידום התחום בישראל. המשך בעמוד 2

י"ר המל"מ, ד"ר צבי שטאובר, בכנס הבינ"ל

המשך מעמוד 1 → הכנס נפתח למחרת (30 ביוני 2015) בביתן 13 בגני התערוכה בתל אביב, ולצדו הוצבה תערוכה של טכנולוגיות מתקדמות בתחומי האיסוף, המחקר והמודיעין, כוחות מיוחדים ומשימות מיוחדות של חברות הפועלות בישראל ובחו"ל. התערוכה עוררה עניין רב גם בקרב אורחים מחו"ל. י"ר הכנס ומנחהו היה תא"ל (מיל) רון כתר, ראש המכון למודיעין ומדיניות במל"מ. עמיר רפפורט הי"ר והמייסד של ישראל דיפנס והצוות שלצדו הפגינו מומחיות וכשרון בניהול האירוע.

את הכנס בגני התערוכה פתח מנכ"ל המל"מ תא"ל (מיל) דודו צור שציינו, כי הכנס מטפל בנושאים רבים אשר הקו המאחד אותם הוא האתגרים והדילמות של המודיעין מול המצבים החדשים, המורכבים והמסובכים לאין ערוך ביחס לעבר, בכל הרבדים: הטקטי, האופרטיבי והאסטרטגי-מדיני. איש המודיעין, בין אם הוא מתחום האיסוף, המחקר המדיני או הצבאי, ניצב כיום מול מצבים דינמיים, המשתנים במהירות יחסית, והם דורשים מענה מודיעיני שונה מבעבר. לא ניתן להשוות את הקורה היום לעומת מה שקרה לפני 25 שנה - העולם היה אז מסודר, דו קוטבי, והחלוקה בין מי שייך למערב ומי שייך למזרח הייתה ברורה. המלחמות התנהלו בין מדינות. הצבאות היו גדולים ומסודרים, והם פעלו לפי דוקטרינה צבאית

אלוף (מיל) עמוס גלעד

ידועה. היום, אנו נמצאים במציאות אחרת לגמרי: הגושים הגדולים התפוררו, וגם הדבק המאחד מדינות כמו לדוגמה יוגוסלביה וצ'כוסלובקיה, תחת הגושים האלה, כבר יבש.

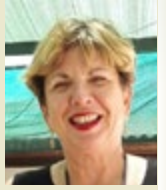
המלחמות הפכו להיות אזוריות, בין מדינות ובין ישויות לא מדינתיות. הצבאות הגדולים מוצאים מולם יריבים שנוקטים בהיגיון של היעלמות - קבוצות קטנות חמושות, הנטמעות באוכלוסייה ואף משתמשות בה כבמגן אנושי. לכך יש להוסיף את השינויים שהביאה עמה הטלטה במזרח התיכון: ערעור רעיון הלאום וחזרה לרעיון האומה האסלאמית, הקצנה דתית של חלק מהגורמים החמושים, שיתוף הציבור דרך הרשתות החברתיות ופגיעה בטוטאליות של השלטון המרכזי.

גם הטכנולוגיה משתנה. היא עושה זאת בקפיצות ענק וגם לוחמת הסייבר הופכת להיות רכיב משמעותי בשדה הקרב. היכולת להביא מודיעין לדרג הלוחם בשדה הקרב בזמן אמת, או כמעט אמת, באמצעים טכנולוגיים משוכללים תורמת להגנת הלוחמים בשדה הקרב המסובך והמורכב. בה בעת, נוכח הדינמיות של שדה הקרב, נדרש היום איש המודיעין לתת מענה מודיעיני מדויק, מהיר ובזמן אמת כדי לאפשר פגיעה במטרות איכותיות, אך להימנע מפגיעה בבלתי מעורבים או מגרימת נזק סביבתי מיותר.

משתתפי הכנס מבקרים בתערוכה

דבר העורכת

קוראים יקרים,

הכנס "מול פני הלא נודע - מודיעין עכשיו", העשיר את כל מי שתרום ונכת. כמספר הדוברים כך היה מספר התובנות, והאירוע היה ללא ספק גולת כותרת של פעילות המל"מ. בגיליון זה נביא בפניכם לקט מפירות הכנס.

את גודל האתגר הניצב בפני ה"מודיעין עכשיו" אפשר, נדמה לי, לסכם בשני היבטים. האחד, לנוכח התפרקות חלק מהצבאות והמדינות במזרח התיכון גדלה לאין שיעור כמות המשתתפים במשחק האזורי. מי יחרוץ את המחר? מנהיג איזה תת-פלג ישנה את תמונת המצב? מה חשוב ומה לא, מול פני הלא נודע? השני, כמות המידע הזורם מכל עבר הולכת וגדלה ובדינאמיות עצומה. האמצעים העומדים לרשות המודיעין יוצרים נהרות של אינפורמציה. מה לקלוט ומה לסנן? מה לעבד ומה לזרוק? איך לא לטבוע בים הנתונים ושפע המידע? על כל אלה אין ממש תשובה, ודאי לא לי. ובכל זאת, ברצוני להדגיש את שנאמר על ידי כמה מהדוברים. אין תחליף למומחיות הבנויה גם על היכרות עם התרבות ועם ההיסטוריה של מושאי המודיעין. האם ניתן להבין את איראן ללא היכרות עם מה שהאיראנים חושבים על תולדות ארצם? על מקומם בעבר האסלאמי, המזרח תיכוני ואפילו הקדום? האם אפשר להבין תופעה כמו דאעש בלי להבין את הקרקע והרקע הסוני-שיעי, ובלי לדעת את תולדות רעיון החליפות באסלאם? וכי משהו יכול להתיימר להבין את ישראל בלי הבנה והיכרות עם ההיסטוריה היהודית ממלכות דוד ועד 'השואה'? האם משהו מוכן לבחון קבלה לעבודה והתקשרות עם אחר בלי לעיין קודם ב"קורות החיים" שלו?

כל אלה לא מפזרים כלל את ערפל אי-הוודאות. מה שהיה לא בהכרח מה שיהיה, וכמעט בהכרח מה שלא יהיה. אבל אין תחליף לידע ההיסטוריה ולהיכרות של ממש עם תרבות הזולת. ליצחק שדה יוחסה האמירה, כי המודיעין הטוב ביותר הוא לקרוא את המשוררים של אויבנו. אמירה מבריקה, וגם היא נכונה רק בחלקה. בסופו של יום יישארו ה"שכל הישר", האינטואיציה ושלל הטעויות הבלתי נמנעות.

קריאה מהנה וחג שמח, יוכי ארליך

דילמות מודיעיניות מול פני הלא נודע

"התמודדות המחקר המודיעיני בתקופה של שינויים מהירים" - היה נושא הרצאתו של איתי ברון. נוכח 4 האתגרים המרכזיים (התהוות, היעלמות, מהירות והגידול בשיעור התעלומות) מציע ברון לקיים "מודיעין מאוזן". תפקידו אינו לחזות את העתיד אלא "לחשוב על העתיד". דיאלוג פתוח וחופשי של המודיעין עם מקבלי ההחלטות באופן שיאפשר פיתוח ידע משותף יאפשר למודיעין לתת מענה מתאים יותר לקברניטים. זאת ועוד, נוכח כשל הדמיון לחזות תפניות ולאור הדבקות בקונספציה יש לעודד את הספקנות ואת הוויכוח בין אפשרויות מתחרות, יש לאמץ כלים חדשים נוספים לתהליך האנליטי, לקיים מחקרי מלחמה וסימולציה, להשתמש בהסרטה לאחור, בהצגת תרחישים שונים, וב"חכמת ההמונים". (ראה בהרחבה בספרו של איתי ברון "המחקר המודיעיני - בירור המציאות בעידן של תמורות ושינויים" שיצא לאור ביוני 2015 ע"י המל"מ והמכון לחקר מודיעין ומדיניות ונמצא גם באינטרנט).

השר לענייני מודיעין ישראל כץ: האסטרטגיה האיראנית ברורה - לא מוותרים על יכולות

בתום המושב הראשון הופיע בפני באי הכנס מר ישראל כץ השר לענייני מודיעין, בהופעה פומבית ראשונה בפני אנשי קהילת המודיעין.

השר כץ מבקר בתערוכה

לדבריו, "כל השינויים באזורנו מצריכים השקעה במודיעין". האיסוף מעלה את ערכו בעיני מקבלי ההחלטות. בעבר המודיעין נתן תחזיות והערכות, היום הכוונות של האויבים מחייבות אותנו לקבל החלטות מידיות. האיסוף מאפשר זאת. היום יותר קשה להכריע מערכות. ראינו זאת ב'צוק איתן'... הטכנולוגיה היום משנה את היכולות. בחי"ר, ביחידות הממונעות. הדרג המדיני הוא צרכן מודיעין".

אשר לסוגיית הגרעין ציין השר כץ כי האסטרטגיה האיראנית במו"מ מול ארה"ב ברורה - לא מוותרים על יכולות. מצמצמים, מאטים, אך לא מוותרים. האיראנים מזהים את החולשה של המערב. הם יודעים שארה"ב רוצה הסכם בכל מחיר. זו התמונה האמיתית. "ממשלת ישראל לא יכולה לתת יד לתהליך כזה. מדינת ישראל תצטרך להיערך בהתאם לתוצאה".

המושב הראשון של הכנס הוקדש לדיון בדילמות מודיעיניות נוכח התמורות במזרח התיכון והוצגו בו נקודות מבט שונות: פרופ' עוזי ארד (יו"ר), לשעבר היועץ לביטחון לאומי של ראש הממשלה וראש

עוזי ארד

המל"ל, הגב' ריאה סירס מאוניברסיטת ג'ורג' וושינגטון שהציגה את הדברים כפי שהם נראים לה מארה"ב, פרופ' תמר הרמן פרופסור למדע המדינה באוניברסיטה הפתוחה, הציגה את נקודת המבט של חוקרת המתבססת על שיטות מחקר באקדמיה בתחומה, ח"כ קסניה סבטלובה הציגה את נקודת המבט של עיתונאית שסקרה את האירועים מהשטח במהלך התרחשותם, ותא"ל (מיל') איתי ברון, שהיה עד לאחרונה רח"ט מחקר, הציג את תובנותיו על המחקר המודיעיני.

המסר המרכזי הבולט בדבריו של עוזי ארד היה הטענה כי קהילת המודיעין מתאפיינת בשמרנותה, היא מתקנת את עצמה ועורכת רפורמות מבניות שונות מול הלחצים המופעלים עליה מעת לעת, אך אין באלה די. עליה להשתנות מן היסוד (transformation). אמנם קהילת המודיעין הציגה הישגים מרשימים בכמה תחומים, אך אלה מוגבלים לרמת המיקרו ואין בהם די כדי לתת מענה נכון למקבלי ההחלטות ולקברניטים.

לא נמצא עדיין האלגוריתם לחזות התקוממות אזרחית יעילה שמחליפה שלטון

בהרצאתה "תחריר פינת רוטשילד" - מרכיב ההפתעה בפרצת התקוממויות חברתיות, קבעה פרופ' הרמן כי השאלה איך ניתן ברגע היסטורי מסוים לאתר מראש את המעבר "מרגיזה ציבורית לגל של מחאה אלימה" מעסיקה אנשי מקצוע מהאקדמיה, מקהילת המודיעין ושליטים שונים. אולם, לא נמצא עדיין האלגוריתם שיסייע לחזות התקוממות אזרחית יעילה שמביאה להפלת שלטון והחלפתו. פתרון אפשרי לבעיה עשוי להיות ניתוח של הסתברויות שונות שבמצבים מסוימים של קומביניציות עולה ההסתברות לקיומה של מחאה אזרחית אלימה. הסיכויים להצלחתה של מחאה כזו קשורים לדעתה לפרשנות סובייקטיבית המחייבת קיומה של הנהגה שתפעל באופן מלכד ומקדם את מטרותיה. רוב המחאות האזרחיות כשלו משום שלא השכילו לייצר הנהגה כזאת.

המענה הבינלאומי לאתגרי השעה

לוחמי דאעש בסוריה (AP)

שבקרבת הגבול התורכי. הישגים אלו הושגו בסיוע אווירי של ארה"ב והקואליציה, אולם כוחות הקרקע הכורדים מילאו בהם תפקיד משמעותי. ההצלחות הללו לא מונפו ע"י הכורדים לכיבוש אזורים שבשליטת דאעש ולהצבת אתגר משמעותי בפני הארגון.

הלחץ המרכזי העולה מהתנהלות המערכה הבינ"ל נגד דאעש הינו, שלא הפעלת כח קרקעי משמעותי, יתקשו ארה"ב ומדינות הקואליציה גם להבא לקרקע את אחיזת דאעש במערב עיראק ובמזרחה של סוריה, ובוודאי שלא תצלחנה להשמיד אותו. הפעלת חיל האוויר, שיגור יועצים, ופעילותם של כוחות מקומיים, שחלקם אינם מיומנים, אינם אמינים וחסרי מוטיבציה, אינה יכולה להיות תחליף של ממש לכוחות צבא אמריקאים, הפועלים בשטח נגד דאעש ונגד ארגונים ג'האדיסטים נוספים. דומה כי לקח זה הופנם בארה"ב וקיימת בה "מחשבה שנייה" לגבי האסטרטגיה הננקטת נגד דאעש ולגבי מידת יעילותה. ארה"ב וחברות הקואליציה חייבות, כנראה לערוך "מאזן ביניים" של המערכה, להפיק לקחים טקטיים ואסטרטגיים, להגדיר מחדש את יעדי המערכה ולערוך התאמות ושינויים בדפוסי הפעולה שלהם בסוריה ועיראק ובמזה"ת כולו. (ראה בהרחבה באתר מרכז המידע:

<http://www.terrorism-info.org.il/he/article/20833>

יצוין, כי ד"ר ראובן ארליך השתתף בסוף יולי 2015 כנציג המל"מ בוועידת מומחים בינלאומית, שהתקיימה בגרמניה בנושא "הטרור האסלאמי", והוקדשה לתופעת דאעש. ההשתתפות בוועידה הינה חלק מהמאמץ, שעושה עמותת המל"מ, להרחיב את קשרי העבודה של מרכז המידע והמכון לחקר מודיעין ומדיניות עם מכוניו ואנשי מקצוע עמיתים ברחבי העולם. בוועידה השתתפו עשרות מומחים העוסקים בתופעת דאעש מנקודות מבט שונות ומדיסיפלינות שונות. בכנס נישאו הרצאות מעניינות מפיהם של מומחים ואנשי מקצוע מדיסיפלינות שונות ומגופים שונים. מנקודת מבטם של הגרמנים (ושל האירופים בכלל) הנושא, שזכה בדרך הטבע, לעיסוק רב ביותר, היה ההיבט המניעתי. קרי - ניסיון להבין מהן המוטיבציות של צעירים בגרמניה (ובמדינות אירופאיות נוספות) להצטרף לדאעש. זאת, כבסיס לפעילות חברתית וממשלתית, שמטרתה למנוע את "יצוא" הג'האדיסטים לסוריה ועיראק, ולהפחית את רמת הקיצוניות בקרב קהילות ובודדים בגרמניה ובמדינות אירופאיות נוספות (דה-רדיקליזציה). עם זאת, היו הדוברים מודעים לכך, שהטיפול המניעתי והסיכולי לא הניב עד כה הצלחות משמעותיות, משום שזרם המצטרפים לדאעש לא פסק. ההערכה היא, כי לפחות בגרמניה הוא עדיין לא הגיע לשיאו. ההשתתפות בכנס משקפת את ההבנה, כי ניתן ללמוד מניסיונם של עמיתים והוכחה לחשיבות שבראייה רב-תחומית של דאעש ובהחלפת מידע בין עמיתים מרחבי העולם העוסקים בנושא.

המושב השני עסק בנושא: "בין ג'יהאד עולמי לביטחון אזורי: המענה הבינלאומי לאתגרי השעה". את דברי הפתיחה נשא סמנכ"ל האגף האסטרטגי במשרד החוץ השגריר אלון רוט שניר ומר איתן בן-דוד, ראש מטה לוט"ר במשרד רוה"מ, הרצה על "המענה הישראלי לג'יהאד העולמי והלוחמים הזרים". מנהל מרכז המידע למודיעין וטרור במל"מ אל"מ (מיל) ד"ר ראובן ארליך הרצה בנושא: "התבססות הג'יהאד העולמי - תיאור האיום על המערב והאתגרים לישראל" ומנהלת המחלקה לביטחון אזורי ולוט"ר במשרד החוץ גב' דנה בנבנישתי-גבאי נשאה את דברי הסיכום. בהמשך, הרצה מר רם בן ברק, מנכ"ל המשרד לענייני מודיעין, בעבר המשנה לראש המוסד, בנושא המודיעין נוכח אתגרי המציאות המשתנה. בהרצאתו על הג'יהאד העולמי, האיום על המערב והאתגרים לישראל, ערך ראובן ארליך מאזן ביניים של המערכה הבינלאומית המתקיימת נגד דאעש בהנהגת ארה"ב. ארה"ב והקהילה הבינ"ל הכירו בעוצמת האיום רק בקיץ 2014, נוכח ההישגים הדרמטיים של דאעש בעיראק ובסוריה, ההכרזה על כינון מדינת הח'ליפות (IS) ונהירת אלפי פעילים זרים אליה - שהפכו את האיום לאיום גלובלי. בספטמבר 2014 הכריז הנשיא אובמה על פתיחת מערכה כוללת נגד דאעש, הכוללת בין השאר תקיפות אוויריות מתמשכות, סיוע לכוחות המקומיים באימונים, אמצעי לחימה ושיגור מדריכים ויועצים, פגיעה במקורות הכוח של דאעש (בדגש על מקורות ההכנסה שלו), ושיפור ההתמודדות עם תופעת הלוחמים הזרים בסוריה ועיראק, המגיעים ממדינות המערב. כל זאת, ללא הפעלת כוחות קרקעיים משמעותיים של צבא ארה"ב בסוריה או בעיראק.

נכון לעכשיו - המערכה הבינ"ל נגד דאעש לא הצליחה לפגוע בו באופן משמעותי

ממאזן הביניים של המערכה עד כה עולה, כי המערכה לא הצליחה לפגוע באופן משמעותי ביכולותיו הצבאיות והממשליות של דאעש, ולא הצליחה לצמצם באופן ניכר את אזורי שליטתו בסוריה ועיראק. באזורים שבשליטתו, ביסס דאעש מערכות ממשל מדינית, במסגרת הח'ליפות האסלאמית הכוללות מנגנוני משפט, אכיפת החוק, חינוך, בריאות, הפעלת שדות נפט וגז, הפעלת תחנת כוח ועוד. מערכות אלו לא נפגעו באופן משמעותי עד כה. הח'ליפות האסלאמית שבשליטת דאעש נותרה "מותג" בעל כוח משיכה רב למוסלמים מכל העולם. במהלך התקיפות נהרגו אמנם כמה אלפי פעילים אך חסרונם מולא ע"י פעילים זרים וגיוס מקומיים, סורים ולבנונים. ההתקפות האוויריות פגעו ב"דרגי עבודה", כמה מהם בכירים, אך לא הצליחו לחסל את הנהגת דאעש. את הכישלונות הבולטים נחל דאעש מידי הכוחות הכורדים (YPG) שבצפון סוריה,

הפצצות אוויריות של כוחות הקואליציה על עמדות דאעש, נובמבר 2014 (ויקיפדיה)

אתגרי איסוף המידע - ארגז כלים חדש?

יכולות המחקר לא התפתחו באותו קצב ובהתאמה ליכולות האיסוף

חיים תומר דיבר על ההזדמנויות החדשות ה"נפתחות" בפנינו בתחום האיסוף, בדגש על שיתוף פעולה עם מדינות בעלות אינטרסים משותפים ועמד על הבעייתיות ההולכת וגוברת שבין יכולות האיסוף המתפתחות והמזרימות מידע רב לבין יכולות המחקר אשר לא התפתחו באותו קצב ובהתאמה ליכולות האיסוף, עובדה המקשה על מיצוי מיטבי של כלל המידע הנאסף. (עוד בהרחבה בנושא במאמרו של חיים תומר המתפרסם בביטאון המל"מ, מבט מל"מ גיליון מס' 73).

אריאל קארו דיבר על התפתחות יכולות האיסוף למטרות: הצורך המבצעי - הגידול המשמעותי בכמות המטרות הניידות, והצורך ביכולות איסוף "רחבות" וביכולות עיבוד מהירות על מנת לאפשר תקיפה מיטבית של מטרות אלו. אריאל הדגים חלק מהמערכות אשר פותחו ברפא"ל וכיצד הן מסייעות בביצוע משימה זו.

שי שבתאי עמד על הגידול המשמעותי במידע הגלוי ועל הצורך בשיטות איסוף מתקדמות כדי למצות מידע הזורם כיום בנפח גדול מאוד במערכות כמו רשתות חברתיות ואחרות. שי עמד על חשיבותו של המידע הגלוי לחיזוי תהליכים כאלו אשר חוונו במזרח התיכון בשנים האחרונות וכיצד נכון להתארגן למיצוי טוב יותר של מידע שכזה.

ליאור אקרמן עמד על הבעייתיות שבהפעלת מקורות אנוש (יומינט) למול ארגוני טרור: הקושי שבחדירה לארגון לצורך גיוס מקור פנימי איכותי, וגיבוש שיטת הפעלה המחייבת התאמה כדי לשמור על ביטחון המקור. ליאור עמד על המתודולוגיה של גיוס והפעלה של מקור בארגון טרור, לרבות הצורך בשיתוף פעולה בין הארגון (שב"כ) לארגונים עמיתים בקהילת המודיעין.

לסיכום, המסרים המרכזיים שעלו ממושב זה: השתנות הצי"ח למול מדינות "מתפרקות" ולמול ארגוני טרור היברידיים והצורך בהתאמת "סל הכלים" והמתודולוגיה הנדרשת לאיסוף המידע; הפוטנציאל שבהרחבת כלי איסוף: יומינט (ממאתר האוכלוסייה המצויה באזורי הלחימה) ושיתוף הפעולה עם מדינות וגורמים בעלי אינטרסים דומים; הצורך במיצוי טוב יותר של יכולות האיסוף הגלוי, בדגש על יכולות האיסוף מרשתות חברתיות, להבנה ולחיזוי טובים יותר של הלכי הרוח בציבור ושל הפוטנציאל לשינויים במרקם הקיים; והצורך בהעמקת שיתוף הפעולה בין הגורמים השונים בקהילת המודיעין על מנת לשפר את ההתמודדות עם האתגרים החדשים.

תא"ל (מיל) אמנון סופרין, בעבר ראש אגף המודיעין במוסד עמד בראש המושב שיוחד לנושא: אתגרי איסוף המידע - ארגז כלים חדש? הרצאתו בפתח המושב עסקה בנושא - אתגרי איסוף המידע נוכח ארגונים היברידיים והצורך לבחון מחדש את הכלים ואת מתודולוגיית האיסוף ולהתאים אותם למציאות החדשה. השתתפו במושב מר חיים תומר, לשעבר ראש אגף המודיעין במוסד; תא"ל (מיל) אריאל קארו, בעבר קמנ"ר וכיום ראש חטיבה ברפא"ל; אל"מ (מיל) שי שבתאי, אשר שימש במגוון תפקידים באמ"ן ובאנ"ת; ומר ליאור אקרמן, לשעבר סגן ראש אגף בשירות הביטחון הכללי.

בפתח המושב הציג סופרין את האתגרים הנוכחיים: התפרקות "הסדר הישן" ועמו התפרקותן של מדינות במזרח התיכון (סוריה, לוב, תימן, עיראק, שתי ההפיכות במצרים) כל אלה גורמים לחוסר יציבות במדינות השכנות ולהופעת ארגונים שונים, המנסים להשתלט על שטחים, להיאחז בהם ולבסס סדר פוליטי חדש. לכל אחד מהם אידיאולוגיה שונה, אך להשתלטותם על המדינות הסובבות את ישראל השלכות כבדות עליה. העיסוק המודיעיני בסוריה, כמשל, מיקד את מאמצי האיסוף בדרג המדיני הבכיר - בתחום הכוונות - במטרה לדעת מוקדם ככל הניתן האם ככוונתה לבצע פעילות עוינת מול ישראל, ובדרג הצבאי - במאמץ לעמוד על כשירותו, מערכות הנשק אשר ברשותו, רמת האימון, היערכותו ותכניותיו מול ישראל.

חיילים מצבא סוריה החופשי (ויקיפדיה)

לצורך השגת מידע זה, הופעלו כל הדיסציפלינות האסופיות: סיגינט, מידע חזותי (הדמאות לוויין, גיחות צילום, מל"טים). מאז 2011, עם תחילת מלחמת האזרחים, עברה סוריה שינוי מהותי: משטר אסד שולט בכ- 30% - 40% משטח המדינה; גופים שונים נלחמים במשטר - צבא סוריה החופשי, ארגונים סוניים, ארגוני טרור - "המדינה האסלאמית" (דאעש) ו"ג'בהת אל-נוצרה". מצב זה מציב בפנינו שתי דילמות מרכזיות: מה הוא מוקד הצי"ח? מה סיכויי הישרדות משטר אסד, מי הגורם/גורמים אשר יש באפשרותם לשלוט בסוריה, מה תהיה עמדתם מול ישראל, ומה כוונות ומגמות ארגוני הטרור מול ישראל (בטווח המידי וביום שאחרי). התאמת יכולות האיסוף לאתגר החדש מחייבת היערכות חדשה: מחד גיסא, חלק מיכולות האיסוף אינן נותנות מענה מספק לצי"ח (למשל - יכולות האיסוף החזותי "הכבדות" - גיחות צילום, הדמאות לוויין למול ארגוני טרור). מאידך גיסא, "נפתחו" יכולות איסוף חדשות: האוכלוסייה האזרחית המצויה באזורי הלחימה, שמקבלת סיוע הומני מירא"ל; אינטרסים משותפים עם מדינות במזרח התיכון ובמערכת הבינלאומית.

"הטלטלה האזורית" - המודיעין והאתגר

אלוף (מיל') יעקב עמידור

מול מה שייעשה באיראן. יתר המדינות והמעצמות לא ירצו לדעת מה קורה אם איראן תפר את ההסכם. "אנו משוכנעים שהאיראנים ירצו לייצר גרעין" .. ההסכם לא יכלול איסור תנועת מדעני גרעין לחו"ל. ישראל תצטרך לדעת איך איראן מתכוונת לעקוף ולהפר את ההסכם ואיך יהיה לה גרעין למרות ההסכם".

קופרוסר ציין, כי ישראל פרסמה באחרונה מידע על המתרחש בבסיס הצבאי פרצ'ין - שאליו לא תהיה גישה לפקחים - שם נעשה ניסוי המשמש אך ורק לייצור נשק גרעיני. "האמריקנים לא הגיבו על המידע של ישראל, ואיש לא הגיב כי כולם עסוקים בהשגת ההסכם. על ישראל יהיה לאסוף מודיעין על הבסיסים הצבאיים של איראן ועל מאמצי ההסתרה האדירים. זה ידרוש השקעות מאסיביות אדירות במודיעין הישראלי, השקעות נוספות, כי כבר היום יש השקעות גדולות בכך".

את יומו השני של הכנס פתח ראש המועצה לביטחון לאומי לשעבר, אלוף (מיל') יעקב עמידור, בהצגה: "אתגרי המודיעין במזרח התיכון בעת הזאת". עמידור ציין, כי לא ניתן להשתמש בכלים רציונליים בגיבוש הערכת המצב נוכח מאפייני המצב בזירה המשתנה במהירות והמליץ לפתח כלים מודיעיניים מתאימים בדגש על בניית תרחישים וקביעת הערכות לפי מידת סבירותן תוך הפעלת שיטת "הדפ"א" - דרכי פעולה אפשריות.

עמידור ציין כי נושא המטרות עומד כיום בראש סדר הקדימויות של העשייה המודיעינית. "היום קשה להגיע אל האויב כי הוא מוסתר, ולכן עלינו לשלוח פצצות מדויקות. זה מחייב שינוי של המודיעין ועיסוק באספקת נתונים רבים ומדויקים על האויב כדי שניתן יהיה להגיע אליו. כיצד מפרידים בין החפים מפשע לבין המטרות לפגיעה? זה היום לחם חוקו של איש מודיעין בהיבטים של האיסוף והמחקר". עמידור הזהיר כי חרף העיסוק הרב במטרות, אסור להזניח את המודיעין הקלאסי הוותיק - "היכן האויב? מה כוונותיו? מה תכניותיו? מה יכולותיו? אסור להזניח ויש להעמיק באיסוף ובמחקר הידע הזה".

"ישראל תצטרך לדעת איך איראן מתכוונת לעקוף ולהפר את ההסכם ואיך יהיה לה גרעין למרות ההסכם"

המושב ה-5 עסק בנושא: איראן - המודיעין והאתגר. פרופ' (אמריטוס) דוד מנשרי מאוניברסיטת תל אביב הציג את תמונת המצב - השפעות איראן על המרחב והשאיפה להגמוניה ותא"ל (מיל') יוסי קופרוסר בעבר ראש חטיבת המחקר באמ"ן ומנכ"ל המשרד לעניינים אסטרטגיים הרצה בנושא: "אתגרי מודיעין (לרבות השלכות על הטרור) נוכח ההסכם בין איראן למערב - פרויקט הגרעין האיראני.

קופרוסר טען כי "ישראל תצטרך לדעת איך איראן מתכוונת לעקוף ולהפר את ההסכם ואיך יהיה לה גרעין למרות ההסכם". "27 שנים חלפו מאז תחילת פרויקט הגרעין ולאיראן עדיין אין גרעין", אמר קופרוסר, "למרות שיכלה מזמן לפתח נשק גרעיני. זו בין היתר תרומת המודיעין הישראלי ויכולותיו, שזעק בעולם שיש תכנית גרעין איראנית, שיש פרויקט צבאי וצריך לעשות משהו. היו גם הפגנות כוח שהאטו את הפרויקט, וישראל הציבה את הנושא בראש סולם העדיפויות בעולם". היום יש מציאות חדשה נוכח ההסכם המתגבש, כי ישראל תיציב לבדה

נשיא איראן רוחאני מבקר בכור הגרעיני בבושהר (AP)

מודיעין, תקשורת ודיפלומטיה ציבורית

בלוחמה המודרנית וד"ר ענת מרום-הוכברג, מומחית לטרור עולמי, הציגה גישה ומתודולוגיה חדשנית להתמודדות נגד דאעש באינטרנט ובמדיה החברתית. כדי לבלום את ממדי הגיוס לארגון במסגרת הג'האד המקוון (E-Jihad) יש לדבריה לאמץ גישה ומתודולוגיה חדשנית, פרקטית ומוכוונת מדיניות בנוסף לכלים ולמדולים הצבאיים והמודיעיניים הקיימים: גישה ומתודולוגיה עסקית-שיווקית מאפשרת לנתח את המסרים, המטרות וקהלי היעד של ארגון הטרור (לרבות ארגוני טרור דתיים וחילוניים, מוסלמים ואחרים), לקשר בין מדיניות ארגון הטרור ודפוסי הפעולה שלו וכמו כן, בין פעולותיו בהווה לפעולותיו המתוכננות לעתיד.

תא"ל (מיל') אפרים לפיד, בעבר קצין מודיעין בכיר ודובר צה"ל הנחה את המושב שיוחד לנושא: "מודיעין, תקשורת ודיפלומטיה ציבורית". בדברי הפתיחה הדגיש לפיד בין היתר, כי קהילת המודיעין כולה רואה כיום את עצמה מחויבת להעמיד מידע חזק לרשות מאמצי הדיפלומטיה הציבורית, לעומת הסגירות לתקשורת, שאפיינה את הקהילה בעבר. נשאו דברים אל"מ אריאלה בן-אברהם, סגנית דובר צה"ל, אשר עדכנה את הקהל בתמונת התקשורת החדשה מזווית צה"ל, שי שילר, יזם ומנכ"ל חברת WebinrPro, אשר הדגים "בשידור חי" יכולות ניטור מידע מרשתות חברתיות בעידן של Big Data, עיתונאי זר, רוברט הריס, אשר שיתף בתובנות בינלאומיות על מקומה של המדיה

אתגרי המודיעין - ומה לעתיד: סוריה

אסד לא נכנע

משטר אסד להחזיק באחיזתו בדמשק, בחמאת/חומס וברצועת החוף ימשך מצב שוויון הכוחות בין הצדדים. שגב העלה אפשרות שלאחר חתימת ההסכם עם איראן תבנה איראן, בהסכמת ארה"ב, עוצמה צבאית (עצמאית או באמצעות מיליציות) ותיצור מכפיל כוח שיכריע את המערכה בסוריה לטובת כינון משטר פרו-איראני. תהיה בכך מכה ניצחת למחנה הסוני. מנגד, קיימת גם אפשרות שארה"ב ומדינות סוניות מובילות יקיימו יכולת התערבות בסוריה ויכריעו את המצב לטובת משטר חדש בסוריה (לאחר שתושג הסכמה אמריקנית-רוסית?). כך או כך, שגב הדגיש את התפקיד הקריטי שיש למודיעין בניבוש תהליך קבלת ההחלטות ובניצול הזדמנויות, אם ישראל תשחק בקלפיה.

במושג מיוחד שעסק בנושא אתגרי המודיעין בעבר, הווה ומה לעתיד? הציג תא"ל (מיל) עמוס גלבו, בעבר ראש חטיבת המחקר באמ"ן, את אתגרי המודיעין בסוריה. בתחילה ערך גלבו השוואה מה בין אתגרי העבר למצב כיום והשלכותיהם על המודיעין האסטרטגי, במיוחד בכל הקשור לקושי להבין את המציאות. העיסוק בהתרעה למלחמה ובהתרעה לשלום הפסיק להיות רלוונטי וקיים קושי לגבש תמונה בהירה לגבי תחום הכוונות והיכולות של האויב. גלבו הציג 5 מרכיבים של "האני מאמין" שלו בכל הקשור להתמודדות עם אתגרי השעה: למקד את תחומי העיסוק ולהשקיע בהם את מירב המאמצים: לדבוק בגישה שהמזרחנות היא השדרה המרכזית של תחום הידע הנדרש להבנת המזרח התיכון ולצידה תחומי ידע נוספים כמו סוציולוגיה, מדע המדינה וכו'; יש הכרח להסתייע בגופים חיצוניים ולצאת מהסגירות המאפיינת את עבודת גופי המודיעין כיום; יש לאתר ולטפח את החוקרים (כמו נאוני סייבר) - אמני המודיעין- ולצדם לשלב בעלי מלאכה האומנים; הכלים הבסיסיים של המחקר המודיעיני האסטרטגי ימשיכו להתקיים תוך התאמה למציאות המשתנה - שכל ישר, יושר מחקרי, פתיחות וספקנות, לדעת לשאול את השאלות הנכונות, להפעיל גישה אינדוקטיבית ודוקטיבית כאחד (BOTTOM-UP AND UP-BOTTOM). גלבו הביע אמונתו שהמודיעין הישראלי יוכל לעמוד באתגרים. רן שגב, ראש אגף ביטחון לאומי במשרד לנושאים אסטרטגיים הרצה בנושא מאזני הכוחות בסוריה וכיוונים לעתיד. לדבריו, כל עוד יצליח

מודיעין צבאי בפעולה נוכח המזרח התיכון החדאע"ש

שלו. בכך, הוא מכניס את מעגל הבלתי מעורבים לשדה הקרב, וזאת לצד התגברות איום התלול מסלול לסוגיו השונים, שהופך את העורף לחזית. סוגית ההיעלמות והכניסה לתת הקרקע, ההסתרה והסייבר הינם אתגרים מורכבים ביותר לפענוח. ככל שהסביבה מורכבת ודינמית, האתגר המודיעיני הולך וגדל. רק לפני כשנה, במהלך מבצע "צוק איתן", נדרש המודיעין לספק מידע מדויק הן בשלב ההכנה למבצע לגבי התשתיות, מרכיבי הכוח הלוחם, האיום הרקטי לסוגיו ויחסי הגומלין בתוך האוכלוסייה הצפופה על מנת להפוך את המידע למטרות והן במהלך המבצע - מתן מידע מדויק לכוחות הקרקעיים, החל מהמחבל הבודד, תשתית השטח, מלכודים בשטח, פתחי מנהרות ועד להיבטים מדיניים כוללים.

המושג התשיעי עסק בסוגיה 'מודיעין צבאי בפעולה - היבטים של אסטרטגיה וטקטיקה' ובראשו עמד תא"ל (מיל) יובל חלמיש, קמנ"ר לשעבר. תא"ל (מיל) גל הירש מפקד עוצבת הגליל בעבר, הרצה על מאפייני הלחימה בסביבה מורכבת, תא"ל (מיל) אסף אגמון, ראש מכון פישר למחקר אסטרטגי, אוויר וחלל הרצה על מעגלי האש והמודיעין ומר ישראל לבנת, מנכ"ל אנטאו על מגמות חדשות בטכנולוגיות איסוף מודיעיני בשדה הקרב הא-סימטרי.

בפתח הדברים סקר חלמיש את המודיעין הצבאי ותפקידו העיקרי לספק למפקדים ברמות השונות ולקברניטים מידע אמין, מדויק ובזמן מהרמה הטקטית ועד לרמה האסטרטגית. אם בעבר עמד בראש סדר הקדימויות נושא ההתרעה מפני איום המלחמה, הרי שבשנים האחרונות ההתרעה הינה יותר מול איום הטרור לסוגיו השונים. איום זה מציב בפני גופי המודיעין אתגר בלתי רגיל. מאפייני העימות השתנו והפכו מאיום מדינתי לאיומים של ארגונים קיצוניים, כמו המחנה הג'האדיסטי ואחרים, וכתוצאה מכך האתגרים העומדים בפני גורמי האיסוף והמחקר הולכים וגדלים. קל יותר למודיעין להתמודד ולעקוב אחר צבא מאורגן ומסודר מאשר המציאות כיום במזה"ת החדאע"ש.

באם נתבונן על המתרחש כיום בחזית רמת הגולן - בעבר היה שם צבא סורי סדור במסגרות של חטיבות ודיביזיות עם מבנה והיררכיה ברורים. כיום, פועלים בחזית רמת הגולן למעלה מ- 20 ארגוני מורדים עם אידיאולוגיות שונות, חלקן משותפות וחלקן מנוגדות. זאת, לצד ארגונים סמי-מדינתיים, כמו החזבאללה ודאעש, שלא ברור אם בתוך עצמם הם מצליחים לאבחן את ההבדלים. האויב חי היום מבוזר, מפוזר והוא פועל מתוך אוכלוסייה אזרחית, כחלק מאסטרטגית הפעולה

טילי קרקע קרקע במצעד בטהרן

"רעם" F15i

וסגירת מעגל, הטלת החימוש בזמן הרלוונטי להשמדת המטרה, שברוב המקרים זמן החיות שלה קצר ביותר - כל אלה מחייבים שילוב דקדקני של יצירת המטרה עם יכולת זמינה להשמדתה. זהו המענה שהמטה המבצעי החדש של חיל האוויר חייב לתת בעת לחימה. אתגר לא פשוט כלל וכלל.

כדי ליצור הספקי תקיפה עושים בחיל האוויר עם מערכות המודיעין החיצוניות והפנימיות כבית חרושת הפועל בשיטת "הסרט הנע", וזהו סרט אשר נוסע מאוד מהר. אנחנו יוצרים כאן יכולת אש ללא תקדים (מעבר לדמיון).

אזהרות: הכל חייב לנגן בתיאום מכסימלי. אסור להתפתות לתת לטכנולוגיה להטעות ולשעבד אותנו. חייבים לזכור שלמרות שכמות מטרות מושמדות יכולה להפוך לאיכות, החשוב ביותר הוא למצוא את המטרות הנכונות - למודיעין חשיבות קריטית כאן. ולסיכום - החשיבה והיצירתיות האנושית ביחוד בתחום המודיעיני, ולא דווקא בתחום המודיעין ליצור מטרות, הייתה ותהיה הגורם החשוב מכל על מנת שמאמץ האש יביא את התוצאות הצבאיות והמדיניות הרצויות לנו. חתמו את הכנס דבריהם של יו"ר המל"מ ונשיא הכנס, ד"ר צבי שטאובר ושר הביטחון משה (בוגי) יעלון שהיה בעבר ראש אמ"ן והרמטכ"ל.

על מרכזיות הכוח האווירי ו"החימוש החכם" בעימותים של המאה ה-21

בהמשך הציג תא"ל (מיל) אסף אגמון את הנושא מעגלי האש והמודיעין בעימותים של המאה ה-21. מניתוח המערכות הצבאיות העיקריות ממלחמת המפרץ הראשונה ב-1991 ועד למבצע "צוק איתן" (2014) אנחנו רואים שמרכזיותו של הכוח האווירי הולכת וגדלה בצורה משמעותית. האמריקאים בניתוח שלהם של המרכיבים העיקריים של העימותים הצפויים להם במאה הזו ובמיוחד בלחימה האורבנית קבעו, כי הגורם הראשון במעלה בחשיבותו הוא יכולת התקיפה המדויקת או "חימוש חכם" (כפי שאנחנו קוראים לו). רובו המוחלט, במיוחד בצה"ל, נמצא בחימוש המוטל מהאוויר. בתחום השימוש בחימוש החכם האווירי חלה מהפכה מואצת - במהלך "עמוד ענן" (2012) הוא כבר הגיע ל-100%. חימוש מדויק הוא חימוש שיכול לפגוע ברמה נקודתית. 20 מטוסי רעם יכולים כיום לעשות את מה שכל חיל האוויר היה עושה קודם ב-3 יממות שלמות של 5 מטסים.

מה נדרש כדי לבצע תקיפה מדויקת? חימוש חכם, חיישן\חיישנים, ומערכות ש"ב. החימוש החכם הוא בעל יכולת נקודתית, ברוב המקרים רש"ק קטן למניעת נזק סביבתי. החיישן חייב להיות בעל יכולת זיהוי ברזולוציה גבוהה מאוד ביום ובלילה, בכל מזג אוויר והכל בזמן אמיתי. מערכת השו"ב מורכבת ממקבלי ההחלטות והשולטים הנשענים על יכולות ומערכות מודיעין רבות המגיעות מפלטפורמות מוטסות, חלליות וקרקעיות (אופטיות, סיגניטיות, סייבריות, קומיניטיות ויומיניטיות). המחשבים שיש לנו עם התוכנות שפיתחנו, מאפשרים לנו יכולות חישוב והיתוך אינפורמציה שלא חלמנו אפילו עליהן. שום דבר לא יעבוד בלי מודיעין מדויק, היתוך המידע, תעדוף, הפללת המטרות הרלוונטיות, תוך אחיזת שטח

מדברי שר הביטחון יעלון על המודיעין בכנס

שר הביטחון, משה (בוגי) יעלון

אבל זה מכפיל כוח עצום. גם שיתוף פעולה בין מדינתי הוא הכרח. אלו יכולים להיות איראנים או ג'האדיסטים, אי אפשר לכסות לבד את כל הגלובוס. את זה אפשר לפתור רק בשיתוף פעולה גלובלי. חל שינוי לטובה מאז "אירועי מגדלי התאומים". אבל אין בזה די. מדינות המערב והמדינות הערביות המתונות מתמודדות עם טרור. שיתוף פעולה הוא הדרך שלנו לנצח".

"אני גדלתי בצבא שהמודיעין 'פינק' אותי, יחסית לצבאות אחרים. כאשר מדברים במודיעין בכל הרמות, צריך לתאם ציפיות בין המפקד לקברניט. שניהם רוצים מאה אחוזים מודיעין. המטרה היא להבין איך מנהיגים חושבים. המלחמה האחרונה של צבאות הייתה במלחמת יום הכיפורים. המודיעין של אז היה פשוט יותר. אי אפשר להסתיר חטיבת טנקים או שדה תעופה. היום האויב נעלם. בעזה, צריך להגיע למחבל שלבוש כאזרח ויושב בבית קפה. מודיעין של מטרה, שמכינה שמחפשים אותה, בשילוב זמן חיות קצר - זהו אתגר. השינויים הטכנולוגיים של הצד השני, למשל בתחום הסייבר, הוא יכול להשתמש ביותר אמצעים. היום עומדים לרשותו מערכות באינטרנט מוצפן, מכשירי קשר לווייניים, סולארניים, הכל עם הצפנות. צריך לדעת לאסוף בכל הספקטרום. זה פותח הזדמנויות. היתרון הטכנולוגי שלנו כמדינה מעמיד את המודיעין הישראלי בקדמת העולם... השילוב של שינויים בטבע האיום מציב מציאות משתנה. ומי שלא שואל את עצמו כל יום מה השתנה, הופך ללא רלוונטי. הוא מתכוון למלחמה הקודמת. אחד השינויים העיקריים הוא מודיעין בזמן אמת. ב'צוק איתן' הכוחות המתמרנים לוו במטריה מודיעינית של זמן אמת. זה חוסך חיים. אם אתה לא מגלה את הנ"ט בהיתקלות, אלא משהו אומר לך מבעוד מועד, ניצחת! זו המשמעות... עניין שיתופי הפעולה בין זרועות וארגוני מודיעין לכדי היתוך מודיעיני הוא קריטי. היכולת לעבוד ללא גבולות, בעבודה מטריציונית, זהו אתגר,

אירועים | מבצעים | מורשת קרב

תאריכון היסטורי לחודשים אוגוסט-ספטמבר מאת: גדעון מיטשניק

ומותם של מרבית אנשי הכוח ממארב וממטעני חבלה של החזבאללה, בציר התנועה. ועדת החקירה לבדיקת האירוע בדקה, בין השאר, את התהליך המודיעיני בניסיון לאתר דליפת מידע בערוץ יומיניטי או עקב כשל בטחוני-טכני בשידורי המזל"ט, שאפשרו מארב מתוכנן.

שייטת 13 בתרגיל (צילום: דובר צה"ל)

16 בספטמבר 1982 - טבח סברה ושתילה | הטבח בפלסטינים במחנות הפליטים בביירות ע"י הפלנגות הנוצריות, במהלך מלחמת לבנון הראשונה. ראש אמ"ן, אלוף יהושע שגיא, נאלץ להתפטר בעקבות מסקנות ועדת כהן.

17 בספטמבר 1971 - הפלת מטוס ה"סטרטוקרוזר" של חיל האוויר במשימת צילום מול דזור-סואר ע"י טק"א מצרי | המטוס יצא עם צוות בן 8 איש לניחת צילום באזור תעלת סואץ לאיתור סוללות טילים סובייטיות חדשות. רק 2 ניצלו מפגיעת טיל ה-SA-2.

שרון מעיד בפני ועדת החקירה על פרשת סברה ושתילה (צילום: רויטרס)

21 בספטמבר 1955 - כשל ההתרעה הראשון | כשל ההתרעה האסטרטגי המשמעותי הראשון של המודיעין מאז קום המדינה: הכרזת נשיא מצרים נאצר, על עסקת אמל"ח רחבת היקף עם צ'כוסלובקיה (בריה"מ הייתה הספק בפועל). העסקה כללה בין השאר: כ-270 מטוסים, מאות טנקים, תותחים ונגמ"שים והיו לה השלכות אסטרטגיות על מאזן הכוחות במזרח התיכון.

25 בספטמבר 1997 - משעל ניצל מחיסול | בעמאן נכשל ניסיון המוסד לחסל את חאלד משעל, מנהיג הזרוע המדינית של חמאס.

אוגוסט 1974 - הארכיבישוף הילאריון קפוצ'י נעצר בידי השב"כ | לאחר ששימש כבלדר עבור הפת"ח, והעביר ברכבו אמל"ח לחוליות פת"ח בגדה וברושלים. במכוניתו, שנהנתה מחסינות דיפלומטית, נחשפו תאי מסתור בהם הוברח האמל"ח הרב כולל: רובים, אקדחים, רימונים, חומר נפץ ותחמושת.

ג'ור'ה חבש, הג'ור'ה הלא נכון...

10 באוגוסט 1973 - מבצע "עמלק" | יירוט כושל של מטוס אזרחי, שהמריא מביירות לבגדד, בעקבות מידע מודיעיני על הימצאות ג'ורג' חבש מנהיג "החזית העממית לשחרור פלסטין" במטוס. בתחקור הנוסעים חבש לא אותר. היירוט התבצע למרות התנגדות ראש אמ"ן, אלי זעירא, שהזהיר שאינו יכול לוודא שחבש יהיה על המטוס, וחשש מפגיעה מההשלכות המדיניות ומפגיעה בביטחון המקור.

ליל ה-10-11 באוגוסט 1963 - "מבצע חלוץ" | אחד המבצעים הראשונים של סירת מטכ"ל בעומק מצרים. מפקד המבצע היה סגן אהוד ברק. היה זה אחד משני מבצעי הכנה למבצע איסוף מודיעין משמעותי שהתקיים בסוף 1964.

16 באוגוסט 1966 - נחיתת "הציפור הכחולה" בישראל | שיאו של "מבצע יהלום", שניהל המוסד בהובלת מאיר עמית ל"גניבת" מטוס מיג 21 עיראקי לארץ. הטריוגר למבצע היה בקשת מפקד חיל האוויר עזר ויצמן מראש המוסד עמית, "להביא לו מיג". המטוס הפך למוקד עלייה לרגל לכל חילות האוויר של המערב, שלא הכירו את המטוס. ישראל והמוסד זכו ליוקרה רבה.

אוגוסט 1958 - פרשת "רסקו" | מבצע מבוקר של השב"כ מול המודיעין הרומני, שהחל בקיץ 1958, לאחר שעולה חדש מרומניה, התייצב והתוודה כי הוא ורעייתו נשלחו לארץ ע"י המודיעין הרומני למשימות ריגול. לאחר תחקור ממושך של בני הזוג, הופעל "רסקו" במשך כ-8 שנים כ"סוכן כפול" מול המודיעין הרומני, ואפשר העברת מידע מוטעה למודיעין המזרח אירופאי וכן אפשר נגישות ומעקב אחר המודיעין הרומני.

ספטמבר 1970 - "ספטמבר השחור" | צבא ירדן פתח במתקפה רחבה על ארגוני המחבלים הפלסטינים בירדן, בשיאו של עימות אלים עם הארגונים הפלסטינים, שהתבססו בשטח ירדן לאחר 1967. המחבלים הגיבו בגל חטיפות מטוסים לירדן, ובמקביל פלש הצבא הסורי לירדן (17 בספטמבר). בעקבות לחץ אמריקאי-בריטי ומהלכים מאיימים של ישראל נסוגו הכוחות הסוריים. המודיעין הישראלי מילא תפקיד חשוב, כולל העברת מידע לירדנים.

ליל ה-4-5 בספטמבר-1997 - "שירת הצפצפה" | פעולת שייטת 13 בדרום לבנון (על בסיס מידע מודיעיני) הסתיימה ב"אסון השייטת"

רואים מל"מ מלמעלה - אתר ההנצחה הממלכתי לחללי קהילת המודיעין

תודתנו

לשמעון אביבי, לאסף אגמון, לראובן ארליך, לעמוס גלבוץ, לענת מרום-הוכברג, ליוכל חלמיש, לרון כתרי, לאפרים לפיד, לגדעון מיטשניק, לאמנון סופרין, לרפי קטרון, לעמיר פפורט ולצוות ישראל דיפנס על הסיוע בהכנת החומר ולכל האחרים שתרמו.

רואים מל"מ

"רואים מל"מ", איגרת המידע של ה-מל"מ, מופצת באינטרנט. **שמרו על קשר** - הצטרפו אלינו ומסרו את כתובת הדואר האלקטרוני שלכם! נשמח לקבל מכם משוב: התייחסויות, תגובות ובקשות.

תודה, יוכי ארליך, עורכת "רואים מל"מ" וחברת הנהלת המרכז

mlm@intelligence.org.il

אתר ההנצחה המרכז למורשת מודיעין, ת"ד 3555 רמת השרון 47143, טל' 03-5497019, פקס 03-5497731

אירועים במל"מ שריינו ביומנכם

"בימת מודיעין" מס' 7 תחילים
ביום ששי 9 באוקטובר 2015 במל"מ. המפגש הפעם יתמקד בלחימה המדינית המתנהלת מול ישראל (BDS). פרטים והרשמה באתרי האינטרנט של המל"מ ושל ישראל דפנס.

בקרו באתר האינטרנט שלנו:
www.intelligence.org.il

המרכז למורשת המודיעין (מל"מ) | אתר ההנצחה | ת"ד 3555 רמת השרון 4713402 | טל': 03-5497019, פקס': 03-5497731 | דוא"ל: mlm@intelligence.org.il

CONTACT US
שלחו משוב ותגובות למערכת

